

ki tebi storim toliko dobrega, toliko haska, po tvoji ne-spameti in nemarnosti gladovati; zakaj mene mučiš s slabo krmo v zaduhlem hlevu, da niti zdravega zraka niti svetlobe meni ne privoščiš za mojo dobroto!»

**Žitne cene v Celju.** Meterski cent: Pšenica 11 fl., rž 9 fl. 10 kr., ječmen 7 fl., oves 6 fl. 35 kr., turšica ali kornuza 6 fl. 30 kr., proso 7 fl. in ajdina 10 fl. 20 kr.

**Sejmovi.** Dne 9. oktobra v Poličanah. Dne 11. oktobra v Gomilici in Orešju. Dne 13. okt. v Brezju zunaj Maribora. Dne 14. okt. na Bregu pri Ptuj (za svinje.) Dne 15. okt. v Ločah, Arvežu, Račah, pri Sv. Križu na Slatini, na Planini in pri Sv. Lenartu pri Slov. Gradcu.

## Dopisi.

**Iz Lembaha.** (Zalosten izid.) Dan 22. sept. ostane vedno sramoten za vse, kateri so odpadli od slov. narodnosti in so stopili pod šulvereinski klobuk, ter so se izrekli za nemško nepostavno in nekoristno šolo, katero je meseca novembra lani upravno sodišče na Dunaju zavrglo in obsodilo odlok deželne šolskega sveta in ministerstva za uk in bogočastje kot nepostaven. Nemški šulverein je takrat sklenil pekersko šolo o veliki noči razpustiti, vendar mu je deželni šolski svet dovolil nekaj časa jo vzdrževati. Ta čas pa se je porabil od nasprotnikov za agitacijo, katero je nadučitelj Bezjak s tem začel, da je nekatere stariše iz Lembaha, Bergentala in Peker, večidel viničarje, k sebi poklical, nekatere celo dvakrat, ter jim je hvalisal pekersko nemško šolo in njene koristi tako, da je 14 otrok izstopilo iz lembske šole ter so začeli po veliki noči zahajati v pekersko. Skovali so tudi neko prošnjo do dež. šolskega sveta, katero so podpisali posestniki pekerski z viničarji, ter so prosili, naj ta šola še dalje ostane, ker jo hočejo za svojo vsprejeti in imeti. Meseca julija t. l. je šulverein pisal, da bode dne 15. sept. šola prenehala, ker dr. Reiser noče več stroškov zanjo plačevati. Meseca avgusta pa je dež. šolski svet naročil, da ima dne 22. sept. biti obravnava v lembski šoli. K tej so bili poklicani vsi stariši iz Lembaha, Bergentala in Peker, ker so se nekateri iz med njih oglasili za nemško šolo v Pekrah. Naš g. župnik so nam natančno razjasnili vso reč, ter nas svarili, ne zapustiti narodnosti in ne si naložiti bremena na rame s to šolo, katera je od najvišjega sodišča bila nepostavna spoznana, in katera prinaša le stroške, a nikake koristi. Dobre besede so bile, žal, »glas upijočega v puščavi«. Čimbolj se je bližal 22. sept., tem huje se je agitovalo med viničarji — celo udove niso imele miru. Neki Gartner je z Bezjakom bojda trosil to neresnico po fari, da je načrt za dozidanje lembske šole pri g. Kašmanu v Mariboru že izdelan, kar bo stalo 12 tisoč gld. Okoli 10. ure se je začela dne 22. sept. obravnava, in čuditi se je bilo, kako so ubogi podhujskani viničarji glasovali. Na vprašanje skoraj nobeden ni znal prav odgovoriti, le »tajč in zopet tajč« so jecljali, in to tudi viničarji, kateri so leta 1891. za slov. narodnost se izrekli. Pritiskanje nasprotnikov v šoli in na cesti je bilo silno; vsakemu se je reklo: »Moraš reči tajč, tajč!« Ob 5. uri popoldne je bila obravnava končana; 69 starišev je glasovalo za nemško narodnost in nemško pekersko šolo. Kdo so pa? 10 posestnikov iz Peker, 2 iz Hrastja, 16 ofarjev in toliko viničarjev dr. Reiserja, viničarja iz Bergentala in Lembaha ter še nekateri delavci v fabriki mariborski. Po tej obravnavi je bil vprašan zastop ob-

čine pekerske, katerega mnenja da je, in župan Mule je rekel: »Občina je za nemško pekersko šolo, ker dr. Reiser da tako dolgo šolsko poslopje, vrt in prostor za telovadbo, dokler se bode nemški podučevalo, drugači pa mora občina plačati 180 gld. letne najemščine. Šulverein pa je obljubil 1300 gld. posoditi občini, da plača stari dolg za lembsko šolo in sicer brez obresti, dokler se bo nemški podučevalo, sicer mora hitro vrniti, tudi bo šulverein vsako leto 50 gld. dal k šolskim stroškom. Sploh pa je za otroke predaleč v Lembah, in bi utegnil kateri pojdoč umorjen biti«. (Hahaha! V Lembahu ni tolovajev; ali je morda kak tak nevaren človek v Pekrah?) Vprašani pa so bili tudi trije predstojniki radi te šole in ti so izrekli: »Naj imajo Pekarčani to šolo in zanjo plačujejo, nas ne smejo ti stroški zadeti!« Končno se je krajni šolski svet izrekel zoper nemško šolo. Vsa čast tem pametnim možem! — Takšna je bila obravnava za nepostavno, nepotrebno in nekoristno stvar, ki je obveljala na komando dr. Reiserja, kateremu so g. župnik vpričo vseh rekli: »G. doktor, ni vam častitati k zmagi, katero ste si pridobili s pomočjo podšuntanih viničarjev, jaz bi se je sramoval!« On pa je molčal. — Dečica pekerske šole bo sirota, kakor od sedaj, ker se ničesar ne bo naučila. Saj se je tega prepričal bivši dež. šolski nadzornik dr. Jarc, ko je obiskal pekersko šolo in učitelju rekel: »Vi imate nemške otroke?« — »Ja wohl!« — »Vprašajte nekatere!« Učitelj je bil v zadregi, tedaj nadzornik sam vpraša nekega dečka. Ta ga je plaho pogledaval. Potem ga vpraša slovenski, in dečko mu je veselo odgovoril. Smehlja je reče nadučitelju: »Vaši po sili nemški otroci pa znajo več slovenski, nego nemški!« Daj Bog, da bi se v kratkem vsi naši po sili nemški stariši spametovali!

**Iz Gradca.** (V zadevi poldnevnega šolskega poduka.) Nekatere občine so izrazile željo, naj se slovenski deželni poslanci potegujejo za to, da se vpelje poldnevni šolski poduk. Bralcem »Slov. Gospodarja« je znano, da je to stvar spravi v razgovor v zadnjem zasedanju deželnega zbora č. g. poslanec Jož. Žičkar. Razlagal je razmere po mnogih okrajih, kako težavno je za stariše in otroke, če morajo poslednji na vse zgodaj in gostokrat tešči z doma oditi ter ostajajo celi dan brez hrane v šoli. Zvečer pridejo domov izstradani. Ob zimskem času je to posebno hudo, ker ob temi gredo v šolo in po temi se povrnejo zopet na dom. Če bi se vpeljal po občinah, kjer so take razmere, poldnevni poduk, ne bode radi tega otroci pri poduku trpeli prav nobene škode; nasproti boljše in lažje se bodo učili, če bodo imeli hrane dovolj. Imenovani poslanec je torej prosil, naj deželni zbor sklene, da se ima deželni zbor ozirati na prošnje tistih občin, katere zahtevajo poldnevni šolski poduk. Temu predlogu sta se uprla poslanec za graško mesto dr. Schreiner in poročevalec o šolskih zadevah, grof Stürgk. Bog ne daj, da bi deželni zbor izrekel tako željo, sta djala ta dva modrijana; to bi bilo grozno slabo za šolstvo. Vendar sta priznala, da so res, posebno po goratih krajih take razmere, da je otrokom težavno, celi dan ostajati v šoli. Oba liberalca sta izrekla upanje, da, če se bodo občine s takimi prošnjami za poldnevni šolski poduk obrnile na c. kr. deželni šolski svet, se njim bo tudi ustreglo. Za predlog poslanca Žičkarja so na to glasovali vsi navzoči slovenski poslanci, vsi navzoči poslanci katoliške nemške stranke in nekateri nemško-narodni poslanci; toda večina deželnih poslancev je bila proti predlogu. — Naj torej vse tiste občine, ki želijo imeti poldnevni šolski poduk, vlagajo svoje dobro utemeljene prošnje naravnost na c. kr. deželni šolski svet. Po drugi poti se pri zdajšnjih razmerah ne da priti do poldnevnega šolskega poduka, kakor s prošnjo na c. kr. deželni

šolski svet. — Mi nimamo gotovo nič proti temu, če se dijo trški in mestni otroci celi dan v šoli; ne ugovarjamo tudi ne, če mestni otroci 8 let v šolo hodijo; tudi temu se ne ustavljamo, ako otroci socialnih demokratov do končanega 15. leta svoje starosti v šoli čepijo, kakor so nedavno v Curihu sklenili socialni demokrati. Samo to terjamo, da se ima na naše kmečke razmere ozir jemati!

**Iz Maribora.** (Dijaška kuhinja.) Dne 24. sept. je imel odbor dijaške kuhinje sejo, pri kateri sta preč. gg. predsednik dr. Križanič in blagajnik dr. Mlakar podala jasen pregled o zelo važnem delovanju vrle mariborske dijaške kuhinje v minolem šolskem letu. Razdelilo se je med dijaše nad 16.400 kosil. Dohodkov je bilo 1602:50 gld., in troškov 1677:25 gld. Iz tega se razvidi, kako blagodejno deluje plemenito narodno društvo. V imenu ubogih podpiranih dijakov izrekamo vsem odličnim podpirateljem dijaške kuhinje najiskrenejšo zahvalo. Bog njim povrni tisočero! Imenoma pa navedemo one zavode in p. n. gospode, ki so z velikimi podporami največ storili v prosep dijaške kuhinje, ti so: Mariborska posojilnica, makolska, gornjegrajska, konjiška in ptujska posojilnica, gg. dr. J. Glančnik, mag. Ferk, dr. Križanič in dr. Mlakar. Čast in slava jim! — Za prihodnje leto se je določilo, da bo vsaki dan obedovalo v dijaški kuhinji 50 dijakov. Podpore so res silno potrebne. Za odbor prične se zopet težavno in mučno delo, zbirati mile doneske, da se bodo dostojno podpirali nadobudni sinovi našega ljudstva. Zato, predragi rojaki, podpirajte dijaško kuhinjo, spomnite se nje pri vsaki priliki! Pomoči je nujno potrebno, vsak dar je dobro došel.

**Od Sv. Jakoba v Slov. gor.** (Naši rudečkarji in njih vsevednost.) Glejte ga le Ferkovega Lojzeka! Enkrat se je pa pošteno opeknel in kako je to prišlo? Mislil je, da pozna postave o štolinih nastavkih prav dobro in vendar je zagrabil krivi š. Kuga te naj vzame, si bode sedaj mislil, ali prepozna je že grevenga! Moram Vam vendar povedati, za kaj je šlo. Nasemu nekdanjemu, sedaj pri Sv. Trojici bivajočemu Lojzku je umrl mali otrok. Lojzek je naročil za otroka primeren pogreb, zvonjenje z vsemi zvonovi, itd. Naš gosp. župnik, kateri so že od nekdanj Lojzku trn v peti bili, so se predrznili, ter g. Lojzku račun za pogreb, iznašajoč 6 gld. 20 kr., poslali. Namesto denarjev pa so dobili pismo, katero je bilo polno surovih napadov ter izvršno ogledalo Lojzekove omike. Mi smo mi, drugi so pa smeti! G. župnik so na to Lojzekov list c. k. okr. glavarstvu v Maribor v pregled in če bi bilo potrebno v popravilo poslali, ob enem pa tudi pisali, da so nalašč ker že Lojzeka tako dobro poznajo, račun tako nizek nastavili; po pravici bi bili smeli 10 gld. 15 kr. računati. In kaj je c. kr. okr. glavarstvo na to ukrenilo? Poslalo je baje Lojzku pismo ter mu naznanilo: »Ker nisi bil s 6 gld. 20 kr. zadovoljen, boš pa sedaj in sicer takoj 10 gld. 15 kr. plačal!« kar se je že zgodilo. Mi k temu nimamo družega nič dostaviti, nego da socialni demokratje tudi ne poznajo še sedaj vseh postav prav dobro.

**Iz Mozirja.** (Mokraški pomagač.) Socialno-demokratični list »Svobodni glasovi« se ponuja. Urednik mu je znani rudečkar Rok Drofenik v Celju. Kaline lovijo na limanice, muhe na sladkor, ako pa »učeni« Rok misli, da bo poštenega Slovenca ujel za svoj list, stopica po krivih potih. Kmet slovenski hoče biti svoboden, brez pomoči brezverskih rudečkarjev, ljudstvo slovensko se probuja po listih versko-narodnih, ne pa po umazanih cunjah, napojenih s strupom verskih poruric. Na sotrudnikih lista moramo pa agentu Roku le pomilovalno gratulirati. Od žandarmerije do zadnjega

trškega pobiča je vsakemu znan »Ž. L. Mozirski«; od pometalke pisarne dr. Treo-ve v Postojni do onega moža v Gornjem gradu, ki zrele ptičke v sodnijsko kletko zapira, zna vsaki, kdo je oni Ž. L. Mozirski; to korifejo 19. stoletja si je pridobil list rudečkarjev, da je skoval koj za »list na ogled« pesem »Rudar«. Resnica je: Kjer je mrhovina, tamkaj se zbirajo orli.

**Z Dunaja.** (Poslanec Žičkar) in tovariši so dne 24. sept. predložili na ministra deželne brambe nastopno interpelacijo: »Z ozirom na gmotno in нравno škodo, katero povzročajo vojaške vaje, kakor tudi nastanjanje vojakov, vprašajo podpisani: 1. Ali so nj. ekselenci znana sledeča dejstva: Pri vojaških vajah in nastanjanju vojakov se jemlje posestnikom shranjena krma iz shramb, kakor tudi razni poljski pridelki z njiv. Odškodnine za to so silno nizke. Vsled tega se je polastila prebivalstva, katero je z državnimi bremen preobloženo, srditost, katero le tisti pozna, ki prebiva med ubogim, tako hudo obremenjenim ljudstvom. 2. Zraven tega je vojakom, ki gredo k vajam, ali se vračajo od vaj zopet domov, nemogoče spolnjevati krščanske dolžnosti. Pogostoma se zgodi, da se ob nedeljah in praznikih ob tisti uri, ko se shaja verno ljudstvo v cerkev k božji službi, vojaki od svojega prebivališča, kjer so se dan popreje naselili, na odhod pripravljajo. To se mora v mnogem oziru obžalovati. Prebivalci po hišah, v katerih so stanovali vojaki, se le z njimi pečajo in so kakor vojaki zadržani, svoje verske dolžnosti spolnjevati. 3. Ravno to se zgodi, kadar vojaki od prenočišč med prvo božjo službo prihajajo na drugi kraj, ki jim je odločen za odpočitek, ravno ob uri, ko se vrši pozna božja služba. — Podpisani torej vprašajo njega ekselencijo gospoda c. kr. deželno-bramborskega ministra: a) Ali hoče nj. ekselencija potrebno ukreniti, da se davkoplačevalci pri teh vojaških vajah varujejo škode na njivah, vinogradih itd., oziroma, da se tam, kjer se je poškodovanje izvršilo, izplača popolna odškodnina? b) Kaj namerava nj. ekselencija ukreniti, da se prebivalstvo vsled vojaških vaj ne bo zadrževalo v izvrševanju svojih verskih dolžnosti? c) Je nj. ekselencija pripravljena potrebno ukreniti, da c. kr. vojna dobi priložnost, tudi ob času vojaških vaj spolnjevati verske dolžnosti?«

## Politični ogled.

### Avstrijske dežele.

Dunaj. Koncem tega tedna pokličejo Nj. veličanstvo svetli cesar bojda več poslancev k sebi, da se z njimi dogovorijo glede na enoletno podaljšanje nagodbe z Ogersko. — V torok je grof Badeni, ki je že zdrav, prišel zopet v državni zbor. — Dunajski mestni zbor je sklenil peticijo na drž. zbor, naj se židovski uradniki izključijo od pravosodne službe.

Česko. Čehi so zadovoljni z drž. proračunom za prihod. leto. Deželni muzej in narodopisno društvo dobila lepo podporo, Smihov obrtno šolo; tudi se ustanovi več čeških realk. — V Pragi je začel izhajati češki mokraški dnevnik, ki bo pobijal vero in narodnost.

Štajarsko. Deželni glavar, grof Wurmbrand, leži nevarno bolan v Krivi Vrbi na Koroškem. — Te dni se vrši v Gradcu shod avstrijskih zdravniških kamor. Zborovalce je pozdravil cesarski namestnik.

Koroško. Proti poslancu Grafenauerju, ki je govoril na vseslovenskem shodu, še vedno traja prava gonja; tudi katoliški Nemci so z njim nezadovoljni. In vendar niti ene žal-besede ni rekel zoper Nemce, ampak utemeljeval je le najskromnejše pravice koroških bratov.